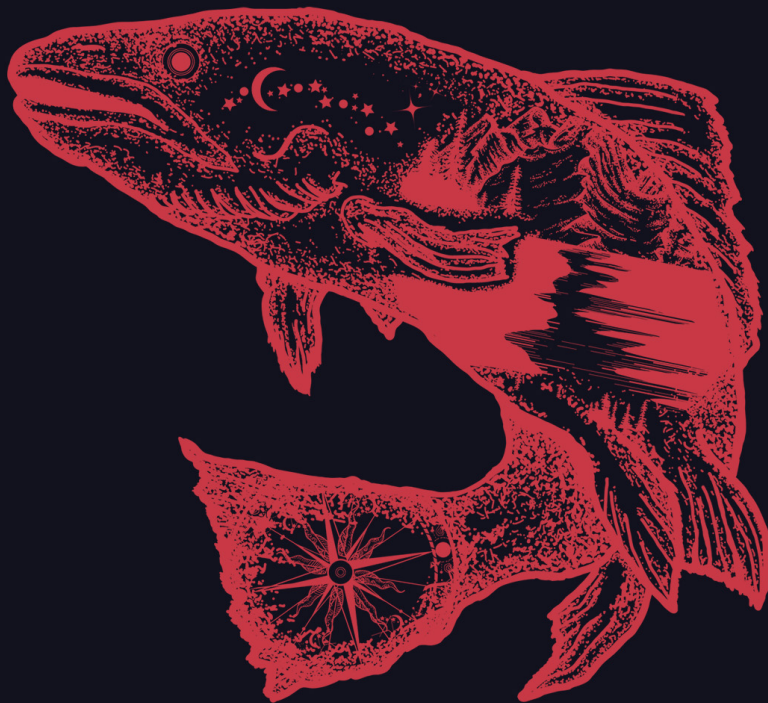

VREEMDE VIS

MILTON SCHORR
Vertaal deur
TOAST COETZER

PILGRIM'S PRESS BOOKS
Uitgee deur Pilgrim's Press Books
Hofstraat 28, Kaapstad, 8001, Suid-Afrika
info@pilgrimspressbooks.com

Eerste uitgawe 2022

Kopiereg © M. L. Schorr, 2021
Alle regte voorbehou

DIE NASIONALE BIBLIOTEEK VAN SUID-AFRIKA

Schorr, M.L., 1981

Vreemde Vis

ISBN 978-0-620-99395-1 (gedruk)

ISBN 978-0-620-99396-8 (e-boek)

Geset in Bodoni 72 Oldstyle 12/16.

Geen gedeelte van hierdie boek mag sonder die skriftelike verloop van die uitgewer gereproduseer of in enige vorm of deur enige elektroniese of meganiese middel weergegee word nie, hetsy deur fotokopiëring, skyf- of bandopname, of deur enige ander stelsel vir inligtingsbewaring of -ontsluiting.

Ander Boeke Deur Milton Schorr
[A Man Of The Road](#)

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK EEN.....	7
BINNEKORT BESKIKBAAR	12
OOR DIE SKRYWER.....	12

“In al my jare, smag my hart na iets onnoemlik.”
– *André Breton*

DEEL I

HOOFSTUK EEN

Deur die lyn in sy hand kan die seun alles voel. Die sagte sleur van die stroom, die kelp wat wuiwend kreun in die groen water, en die gekliek van die honger kreef wat oor die seabodem van klip en skulpgruis skarrel.

Die wateroppervlak skitter fel. Hy sluit sy oë. Hier in die noordelike sloep, tussen die verste rotse van die Eiland, gaan als in elk geval oor gevoel. Als behalwe die geklots van water teen die romp van die skuit. Die res kan jy in die lyn voel.

Om sy kaal voete lê vyf visse, waaronder vier spookvis, grougrys en plat en met stomp gesigte. Hulle reeds siglose oë staar stil na bo, weerspieël die lug, maar die vyfde vis, die vreemde een, leef nog. Die seun frons en kyk weer na dié vis. Dis ook grys van kleur, maar iets glinster tussen die fyn skubbe: ’n reënboog wat biggel in die reën. Hy het nog nooit só ’n vis gesien nie. Dit lê stil, maar die mond probeer asemhaal, die kieuë wat nie kan skep wat hulle moet nie.

“Vreemde vissie,” mompel hy deur sy skrapse baardjie.

Sy oë dwaal van sy vangs terug na die see. Die Brandwag toring bo hom uit, ’n tienvoet hoë swart rotsspits wat ’n baken vorm aan die verste punt van die eilandjies wat hy al sy lewe lank ken. Onder die Brandwag verraai ’n fyn, wit V op die water waar sy vislyn onder die oppervlak verdwyn. Hy laat ontspan sy oë, en die V raak weer een met die troebel water. Sy aandag duik van die lyn in sy hand al die pad na waar die vleis aan die hoek hang. Op soek na ’n teken. Die see haal asem.

Dit voel asof iets binne hom rondspeel, ’n fladdering in sy maag, iets verstyf. Die lyn glip van sy vinger af en die hoek van sy mond krul in die geringste van glimlagte. Dáár.

’n Effense plukkie, en dan niks. Maar dis genoeg.

Twee vaam onder hom suig ’n spookvis aan sy aas. Hy kan die vissie voor sy geestesog sien. Dit proe stilletjies, met oop oë, die bevredigende smaak van die nat vleis sypel deur sy monddele. Binne die aas skuil die hoek, maar hiervan wis die vis niks.

“*Eet,*” fluister die seun.

“*Eet,*” beaam die vis.

Hy weet sy prooi proe nog eers. Wanneer die lyn met ’n langer pluk verstyf sal hy weet dat die vis die aas ingesluk en begin wegswem het. Eers dán sal hy kap.

Hy hou die lyn dop, luister, wag.

’n Koue rilling gaan deur sy lyf. Hy kyk op na die horison, waar ’n wit misbank lê – van vas teen die see tot halfpad onder die mid-oggendson.

Hy frons, kyk weer af na die vyf visse om sy voete. Net vyf.

Die mis rol in. Wanneer dit hom bereik, sal die vis wegduik en dan sal hy noodgedwonge die lang pad terug huis toe moet aanpak, met ’n wakende oog op die Eiland se rotse.

Sy oë draai terug na die water en sy ore na die effense spanning van die lyn op sy vinger. Dáársy. Daardie ligte maar definitiewe trek van die lyn, die vis wat die aas in sy mond insuig.

“*Eet,*” fluister hy weer, en kyk op na die mis in aantog. “*Eet,*” neurie die vissie.

Kap! Die lyn sny soos 'n lem deur die groen water, sy handskoenbedekte vingers skielik krom van die inspanning.

Swiesj-swiesj, swiesj-swiesj, katrol hy die vis nader, sy arms wat klap teen die rubber van sy oorpak, die vislyn wat in glinsterende krulle om sy voete vermeerder.

Daar! 'n Dowwe flits van onder die groen water. Hy trek lyn in, die stert word sigbaar, dan die rugvin, en – terwyl die vis op die oppervlak voortveg, die hoek sigbaar in sy mond – 'n oog.

Die vis bult hier naby, grotesk vergroot onder die net van water. Hy buk af om dit raak te vat. Die lyn krul om sy gewrig wanneer hy dit uit die water tel. Hy swaai die vis oor die rand van die skuit en laat val dit op die roeibankie waar jare se mesmerke ingekeerf lê. Nóg 'n spookvis, grys en plat soos die ander. Sy hand bedek die hygende bek en hy woel die hoek los. Die vis val flappend op die bodem, 'n doodsans teen die versmorende lug, terwyl die seun vinnig omswaai en die buiteboordmotor aan die brand pluk.

Hy draai in 'n boog onder die Brandwag om en rig die boeg huiswaarts.

“Net ses.” Die woorde drup deur sy gedagtes terwyl hy versnel. “Net ses.”

Vyf spookvisse, die laaste een nog nat en spartelend. Die sesde is anders, 'n vreemde kleur wat glim onder die skubbe. Dit leef nog, een oog op die nou reeds dowwe son gerig.

Die Baai, 'n klein dorpie, skitter in die somerson. Dis ure later, en die mis het weggekroei. Die seun baan sy weg deur die veld, al met 'n sinkplaatpaadjie langs. Hy sleep sy waentjie. Met net ses visse in die wa is die raamwerk daarvan swaarder as die vrag. Die houtwiele karring in die sand; sy kaal tone grawe in, die sand vuurwarm tussen hulle.

“Net ses,” mompel hy met sy haaslip. Dit sou seker makliker gewees het om hulle net te dra, maar die waentjie moet in elk geval ook huis toe.

Die reuk tref hom eerste: 'n mengsel van sout, en vis, en diesel. Dan sien hy dit. Voor hom verskyn die fabriek, 'n klossie geboue ingehurk naby die water, net bo die hoogwatermerk. Die ou, verrottende hawehoof tussen die rotse en die see, dié is twintig jaar laas gebruik, vóór die koms van die groot lorries en die snelweg.

Die paadjie swenk deur die fynbos, geharde plante gemaak vir droogte, sout en son. Hy leun teen die gewig van die waentjie en steek die grenslyn oor. Hier is die sand sag en diep, en hy moet ekstra insit om die waentjie deur te sleep. Dan kry die wiele vat op die beton en die wa voel dadelik ligter. Dit klater agter hom aan.

Hy stop sodat 'n vurkhyser kan verbykom; dit woer voort op elektriese wiele, 'n krat vol ingesoute harders omhoog, en dan stap hy aan en in by die oop deur van die sorteervloer.

'n Ry vroue is besig om harders skoon te maak en te fileer – dis nie 'n groot vangs nie, en als bestem vir die soutrakke. Dun mote vis glip deur hul vaardige hande en dan voort op die voerband. Hy hou sy kop laag, sy oë op die deurtrapte vloer. Hy weet hulle sien hom. Almal kyk, na dié outjie met sy waentjie, wat durf om homself 'n visserman te noem. Hy loer na daar waar die kantoor links bo die fabrieksvloer sit. Die deur is oop. Sy kneukels verstyf op die wa se trekstang. 'n Oop deur beteken net een ding: die baas is hier.

Die groot skaal staan reg voor hom. Sodra hy sy vangs geregistreer het, kan hy weer vort.

“En, hoe's dinge?”

Die seun steek vas, uitgevang. Dis Salie die stoorman se stem; Salie, die weegmeester.

Hy antwoord hom nie, knik net, en hou sy oë op sy kaal voete.

“Is die tjokkie leeg? vra Salie, en stap nader om in die waentjie se laaibak te loer, notaboek en potlood in die hand.

Hy antwoord steeds nie. Hy staan met geboë skouers, die juk van sy waentjie wat nou los oor sy bors hang.

“En die see?”

“Nie waffers nie,” fluister die seun.

“Wat die hel!” Salie gee 'n kort fluit en tik teen die kant van die wa. “Kyk net!”

Die seun frons, sy oë op sy voete. “Jonny, jy't 'n reënboogvis gevang!”

“'n Reënboogvis?”

“Dis 'n goeie vis,” sê Salie, en druk met sy vinger aan die glinsterende lyf. “Heng, kyk! Hy haal nog asem!”

Die seun loer in die waentjie. Onder in die laaibak lê sy vyf spookvisse, dood. Maar die sesde... die kieuë kam steeds verbete na suurstof wat daar nie is nie. Een oog staar hulle aan. Vir die seun voel dit asof die oog hulle sien, maar ook verbykyk, na iets verder weg.

“Reënboogvis. Blêddie lekker eetvis.” Salie leun nader aan die seun en vra dan saggies: “Wil jy dit ruil vir iets? Ek gee jou ’n palet harder...” Salie knik in die vroue se rigting, hulle hande wat vis opraap, en loer dan op na die oop kantoordeur. “Jou gewig sal baie beter wees.”

Die seun bekijk die vreemde vissie. Hy skud sy kop, buk, vat die vis en sit dit in sy kostrommel wat voor aan die waentjie gemonteer is.

Salie haal sy skouers op. “Dis ’n goeie eetvis, jy gaan lekker aandete hê vanaand.” Die stoorman klop die seun op sy skouer en glimlag vir hom. Ou Salie. Die seun ken sy gesig so goed. Hy wil net glimlag, toe Salie skielik frons.

“Pasop,” fluister hy.

Die seun draai om. Deur die gewoel van die sorteervloer sien hy ’n man sy weg na hulle toe baan. Hy dra die klere van die welaf-manne van die Baai – groot plastiek-en-rubber stewels, ’n denimkortbroek, ’n kakiehemp en ’n breërandleerhoed. Hy toring uit bo die fabriekswerkers. Sy stewels is twee keer groter as dié van almal op die sorteervloer, sy kop en skouers steek ver bo hulle s’n uit. Ondanks sy grootte beweeg hy vinnig, byna grasieus. Die vroue hou op klets wanneer “Uncle” Mike Morkel, besturende direkteur van die Hansbaai- Vissery-Konsortium verbykom, ’n beer geklee in kortbroek en hemp.

“Jonny. Hoe gaan dit?” vra die reus. Hy laat val een van sy groot, harige hande op die rand van die waentjie, en wieg dit heen en weer. “Hoe was jou dag?”

Die seun antwoord nie.

“Hy het ’n paar spookvisse,” sê Salie.

Die groot man kyk met sy wakker bruin oë na die vyf dooie visse.

“Die vis het nie gebyt nie. Die mis het ingekom,” fluister die seun verskonend vanuit sy baardjie. “Ek was uit tot by die Brandwag, al voor sonop.”

“Al die vangste was maar kakkerig,” beaam Salie.

Uncle Mike knik en plaas sy massiewe hand tussen die seun se skouerblaaië sodat die hitte van sy groot handpalm tot in die seun se bene sypel.

“Vyf spookvisse. Dis jou vrotste vangs nóg.” Die groot man sug. “Hoe dink jy moet ek kos op almal se tafel sit?”

Die seun staar na sy kaal voete. Skubbe sit vasgekoek tussen sy tone. “Ek sal môre by die rif gaan probeer,” fluister hy. “Dalk is ek gelukkig.”

Uncle Mike knik weer, en staar na die vyf visse. “Klein ook. Weeg hulle, en kom môre weer om.”

“Ek het petrol nodig,” fluister die seun. “Die rif lê wyd.”

“Nee. Jy kan nie petrol verwag as jy dié vir my bring nie.”

Die hand om sy skouer klem vlugtig stywer, en dit voel vir die seun asof sy bene kraak. Hy vries, maar dan is die ekstra druk genadiglik weer weg. Hy draai om en kyk hoe Uncle Mike wegstap met sy blok van ’n lyf waarvan die skouers reghoekig is, soos ’n galg. Die seun sug verlig, die knoop in sy maag ontspan. Die groot man klim die trappe na die kantoor uit en buk effe om by die deur in te gaan. Salie gee hom ’n bemoedigende tikkie teen die arm.

“Niemand het vandag veel gevang nie,” troos Salie. Hy tel die krat met die vyf spookvissies uit en keer dit op die skaal om. Die naald roer skaars. Salie teken die gewig aan.

“Ek het probeer. Dis die see,” maak die seun verskoning.

Een vir een skiet Salie die visse op die vleklyn oor.

“Salie, kan ek asseblief petrol kry vir môre?”

Salie loer op na die kantoordeur, wat steeds oopstaan. “Ek’s jammer, boeta. Hý sal sê.”

“Maar hoeveel het die ander gevang?”

“Jy kan nie petrol verwag as jy net vyf visse inbring nie.”

“Maar het iemand anders iets gevang?”

Salie kyk weer na die kantoordeur en rig dan sy oë op die seun. “Nee,” sê hy, en draai weg.

“Komaan, Salie, uit die agterste stoorkamer,” fluister die seun, en vat Salie pleitend aan die mou. Salie pluk sy arm los.

“Geniet jou reënboogvis. Dis ’n goeie eetvis.”

Die seun sug. Hy draai sy waentjie om, sy oë op die betonvloer, en begin aanstap huis toe.

Die seun se hut is langs die paadjie, en is so klein jy sien net dak, deur en venster. Voor die lendelam geboutjie is ’n kol oop sand waar gras eens gegroei het, en rondom span ’n heining waarvan die draad al slap hang. Agter die huisie staan ’n appelboom met yl blare in die somerson. Hy sleep sy wa tot in die skaduwee van ’n gelapte afdakkie net buite die geroeste tuinhek. Hy maak sy kostrommel los, swaai die hekkie oop en stap deur, die gewig van die reënboogvis gerusstend in die blik.

“Ten minste het ek aandete.”

Hy sit die trommel op die buitetafel neer en trek sy snyplank nader. Synde dit selde in die somermaande reën verkies hy om buite kos te maak en soms selfs buite onder die sterre te slaap.

Hy trek sy mes uit dié se skede en vryf die bloedbevlekte lem teen sy bobeen skoon. Met die ander hand knip hy die trommel oop en haal die vis uit. Toe hy dit voor hom op die tafel neersit, bly die meslem in die lug talm.

Die vis haal nog steeds asem. Lug spoel oor die fyn tekstuur van sy kieuë, en daardie oog staar vas in syne.

“Vreemd,” dink hy hardop. “*Eet?*” vra die vissie, maar nóg vis nóg seun antwoord.

Hy bekijk die vissie sorgvuldig. Dit lyk dan asof die blinkerigheid van tussen die skubbe kom, asof dieper uit die vleis. Hy skuif die snyplank tot in ’n sonkol op die tafelblad. Dadelik flap die vis van die bord af, die son wat nou die kleure uitlig – die skakerings van die see en van die lug – terwyl die hele vis van kop tot stert glim.

“Wát is jy?” vra die seun terwyl hy die vis liggies beetkry en terugskuif op die bord. Hy plaas sy palm op die vis se sy om dit te kalmeer en glip dan die lem onder die kake in, trek dit deur na die stert. Hy druk die binnegoed uit, die long, hart, lewer en derms, en skuif dit eenkant, en sny dan dwars oor die stert en onder die kieuë sodat die vis oopflap. Hy tel dit aan die stert op en dompel dit in ’n emmer seewater wat gereed staan, spoel dit af, en skraap dan die binnegoed in die emmer. Môre se aas.

Hy los die gevlekte vis net daar, gooi ’n netjie vir die vlieë daaroor, en gaan skep dan vars water uit een van die twee groot tenks aan die kant van die huisie. Dan begin hy sy waentjie was. Met ’n goiingsak vee hy die bloed en skubbe uit die bak, spoel daarna die sak met skoon water uit en hang dit in die son om droog te word. Ook sy mes word deeglik afgespoel en tussen die sak en waentjie neergesit. Hy trek sy geskeurde broek en ewe vodde hemp uit en dié word ook uitgespoel. Kaal stap hy na die kant van sy skuiling waar die fynbos tot teenaan kom, en was die droë bloed van sy hande, en daarna sy lyf. Wanneer hy uiteindelik skoon is, gaan lê hy op ’n matjie binne sy hut, uit die pad van die genadelose son.

Hy droom van die diepsee.

Wanneer hy wakker word, is hy honger en sy gedagtes draai terug na die vis. Onder die gloed van die Melkweg steek hy ’n vuurtjie aan. Hy braai die vissie en sit en tuur dan na die sterre terwyl hy eet. Daarna gaan skep hy die binnegoed uit die emmer, bevoel dit met sy vingers. Wat de... Tussen die sagte binnegoed voel hy iets hard. Hy steek sy gaslamp aan en wanneer die sissende wit lig als helder maak, sien hy dit: amper rond, met dieselfde kleure as die vis. ’n Pêrel.

Hy pluk dit uit die dermgoed en rol dit in sy een palm rond.

Hy bekijk dit goed.

In dié korreltjie dans die toekoms, dink hy. En glimlag.

Onder die tafel tussen die binnegoed, lê die vis se kop met een dooie oog na die maan gedraai.

BINNEKORT BESKIKBAAR

Vreemde Vis 2 & 3

Die verhaal van *Vreemde Vis* is nog lank nie klaar nie! Die avonture van Jono, die eensame visserman, duur voort in die trilogie van *Stange Fish 2 & 3*, wat die epiese verhaal tot 'n onoortreflike hoogtepunt diep in die Stille Oseaan tot 'n einde bring. Beskikbaar in 2023. Volg @pilgrimspressbooks om op hoogte te bly!

A Man Of The Road, deur Milton Schorr

Die skrywer en akteur Milton Schorr se tweede roman, *A Man of the Road*, vertel die storie van Klein-Mike, 'n jong seun van die mitiese Weskus-dorpie Freeburg, wat as ryloper op 'n epiese en gevaarlike landsreis vertrek. Onderweg kry hy te doen met karakters uit alle sferes van die Suid-Afrikaanse samelewing, en Klein-Mike leer wat dit behels om 'n “man van die pad” te wees. Die roman is gebaseer op Schorr se jarelange ervaring as duimgooier langs die paaie van Suid-Afrika, Duitsland en Australië. Die boek sal in Julie 2022 wêreldwyd beskikbaar wees.

OOR DIE SKRYWER

Milton Schorr is in 1981 in Kaapstad gebore. Hy behaal 'n graad in teaterstudie aan die Universiteit van Kaapstad en werk later regoor Suid-Afrika in dié bedryf. As skrywer en akteur ontvang hy die Imbewu-draaiboekprys vir sy toneelstuk *The Heroin Diaries*. Schorr se kortfilm, [Surrender](#), word met iDidThat.co se Best of Reel-toekenning vir die regie bekroon, en dit ontvang ook die Vimeo-platform se “Staff Pick”-toekenning. As akteur het hy [verskyn in films](#) soos *Resident Evil: The Final Chapter*, *Outlander*, *Tomb Raider*, en *Redeeming Love*. Schorr is 'n gerekende reis- en sportskrywer, met artikels wat al in van Suid-Afrika se voorste publikasies verskyn het. Sy werk kan gesien word by www.pilgrimspressbooks.com. Volg sy doen en late op sosiale media by [@milton.schorr](#). *Vreemde Vis* is sy eerste boek.

BLY OP HOOGTE

Besoek www.pilgrimpresbooks.com vir nuus oor Milton Schorr se komende publikasies, toere, en dies meer. Volg ons ook op sosiale media by [@pilgrimpresbooks](https://twitter.com/pilgrimpresbooks), of skandeer die QR-kode hiernaas deur bloot jou slimfoon se kamera daaroor te hou en dan die skakel wat verskyn, te volg.

LAAI DIE LUISTERBOEK AF

Strange Fish is in vennootskap met BiB, Afrika se aanlyn-luisterboekplatform wat die kontinent se mooiste verhale aan die wêreld beskikbaar stel. Kyk uit vir *Vreemde Vis* op BiB in 2022. [Laai die BiB-toepassing](#) (op die App Store en Google Play Store genoem BiB – Africa’s Audio Library) op jou slimfoon of skootrekenaar af, skep ’n profiel en tik “Vreemde Vis” in die soekfunksie. Jy kan ook bloot die QR-kode hiernaas met jou slimfoon se kamera skandeer en die skakel wat verskyn, volg.

